

Associacions col·laboradores

La conversio del duc de Gandia, de José Moreno Carbonero (1884), Museu del Prado

Tots els dies 9

- 66 -

29 d'octubre 2022

(Llombay)

Sant Francesc de Borja (detall), d'Alonso Cano, 1624.
Museu de Belles Arts de Sevilla

Sant Francesc de Borja

(Gandia 1510 – Roma 1572)

Tots els fullets de l'activitat *Tots els dies 9* realitzades fins ara se poden trobar en pdf en:
www.convenciovalencianista.org i www.rogleconstantillombart.com

Convencio Valencianista
cvalencianista@gmail.com

SANT FRANCESC DE BORJA (Gandia 1510 – Roma 1572)

Francesc de Borja i Arago naix en Gandia el 28 d'octubre de 1510 i fallix en Roma el 30 de setembre de 1572. Es fill de Joan de Borja i Enriquez de Luna –III Duc de Gandia– i de Joana d'Arago i Gurrea (filla natural d'Alfons d'Arago, arquebisbe de Saragossa, que a l'hora era fill illegítim de Ferran II d'Arago). Son besyayo per part de pare fon el papa Aleixandre VI (Roderic de Borja). A la mort de sos pares es convertix en el IV Duc de Gandia, i a lo llarc de la seua vida rebria els títols de marquès de Llombay i baro de Turis; fon ademes virrei de Catalunya i Gran d'Espanya. En la Companyia de Jesus ocuparia el carrec de III preposit general de l'orde.

De menut, Francesc mostrava empatia pels mes pobres i molta generositat, i manifestà desijos de convertir-se en monge, pero son pare tenia uns atres plans per al seu primogenit, puix volia, quan tinguera l'edat, enviar-lo a la Cort espanyola per a que se formara en els assunts de la regencia. A l'edat de 12 anys (1522) estava ya en el palau real de Tordesillas a on permaneixia reclosa la reina Joana 'la Loca'; alli seria page de la seua filla, l'infanta Caterina. Al cap d'uns dos anys se traslladaria a Saragossa, baix la tutela i les directrius de son tio Joan d'Arago, a on estudià Filosofia.

En 1528, Carles I el nomenà gentilhome de la Casa de Borgonya i a l'any següent s'acordà el seu matrimoni en Elionor de Castro Melo, noble portuguesa i dama d'Isabel de Portugal, esposa de l'emperador. La propia regent, en plenes facultats en l'absencia del rei, el nomenaria Cavalleriç Major i elevaria a marquesat el títol de la baronia de Llombay heretada de son pare eixe mateix any.

L'emperatriu Isabel de Portugal muigue en Toledo el 1 de maig de 1538 quan contava en 36 anys d'edat. Era una dona molt bella, i la seua mort causà una impressio molt forta en Francesc, qui considerà, a partir de llavors, esta data com la de la seua conversio.

Francesc organisà la comitiva que acompanyà i escoltà el cos de l'emperatriu a Granada, a on seria soterrada junt a les despulles dels Reis Catolics en la Capella Real. Tenia la responsabilitat de corroborar l'identitat del cos; a l'obrir el feretre i trobar-lo descompost fon tan forta l'impressio que, segons se li atribui, pronuncià la següent frase: "Mai mes servire a senyor que se me puga morir". Este mateix any Carles I li otorgaria el virregnat de Catalunya (1539-1543), carrec que eixerci en eficacia mentres creixien les seues inquietuts espirituals.

A la mort de son pare en 1543 torna a Gandia per a posar-se al front del ducat; alli viuria en la seua familia una vida entregada a la fe, deixant, per una atra part, la seua impronta en la gestio, construint, per eixemple, el colege de Sant Sebastia, conseguint del papa una bula, en 1547, que el convertia en Universitat. En Llombay alçà el convent de la Santa Creu.

En 1546, despuix del falliment de la seua esposa, en la qual havia tingut huit fills, Francesc de Borja escriu a sant Ignaci de Loyola expressant-li el desig d'ingressar en la Companyia de Jesus. Este li recomanà que abans deixara establits als fills i ordenats els assunts publics, i que estudiara el doctorat en Teologia en l'Universitat de Gandia.

En 1550 deixà les seues possessions i títols nobiliaris al seu primogenit, Carles, i embarcà cap a Roma per a ingressar en l'orde. Ordenat sacerdot en 1551 se dedicà a la predicacio per territori peninsular, part d'Europa i Ultramar. La seua inteligencia i capacitat diplomatica i de gestio feu que 1554 fora nomenat Comissari general dels jesuïtes en Espanya i Portugal i, passat un temps, tambe de les Indies. En 1565 es convertia en el tercer Preposit General de l'Orde, carrec que ocupà fins la seua mort, sent considerat com a segon fundador. Segui molt de prop la Contrarreforma duta a terme en Alemanya i protagonisaria, entre unes atres accions, la reorganisacio dels metodos d'ensenyança i la construccio de molts coleges, a l'hora que donaria un gran impuls i extensio a l'obra missionera en America. Carles I li oferi el carrec de cardenal en dos ocasions i tingue inclus la possibilitat de ser papa, pero ell ho va rebujar.

Francesc de Borja rebe encarrechs especials del papa Gregori XIII, puix li demanà la colaboracio diplomatica en negociacions entre la Santa Seu i Espanya, tambe en Portugal i en França, per a la creuada en contra dels turcs. Degut ad estos encarrechs degue viajar a les corts d'estos països. Seria al regres a Roma d'un viage penos quan Francesc, ya sexagenari i en moltes dolencies, falliria en la Ciutat Eterna.

La fama de santitat de Francesc de Borja recorregue rapidament el mon sacer. Fon canonisat un segle despuix del seu falliment, en 1671, pel papa Clement X. Posteriorment a la seua canonisacio, fon proclamat en Espanya sant patro de la noblea, de la cetreria, de la Curia General de la Companyia i de les ciutats de Gandia, Valencia i Bonares (Huelva); tambe es patro d'unes atres ciutats americanes i regions de Peru, Colombia o Brasil.

El nom de *Colege Borgià* de Roma, fundat per sant Ignaci de Loyola en 1551, es deu al patrocini de Francesc que, en el seu testament, establi un pagament anual per al sosteniment. Hui es la Pontificia Universitat Gregoriana.

Poc coneguda era la seua aficio a la musica, deixant escrites algunes obres de merit, entre les que destaca el drama lliturgic de 1551 "Visitatio sepulchri".

Les despulles de Sant Francesc de Borja se trobaven en l'Iglesia dels Jesuïtes situada en el carrer Flor de Madrit, fins a l'incendi que pati en 1931 durant la II Republica Espanyola. Mes tart les despulles que pogueren salvar-se se portaren al retaule de la nova iglesia de Sant Francesc de Borja de Madrit.

Mª A. M. C.